EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 24.8.2020
COM(2020) 455 final

2020/0214 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega antakse Poolale nõukogu määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud hädaolukorras

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Nõukogu määruses 2020/672 (edaspidi „TERA määrus“) on sätestatud õigusraamistik liidu finantsabi andmiseks liikmesriikidele, kus on COVID-19 puhangu tõttu tõsised majandushäired või suur oht nende tekkeks. TERA määruse alusel antav toetus on mõeldud selleks, et rahastada eelkõige lühendatud tööaja kavasid või muid samalaadseid meetmeid, mille eesmärk on kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid ning seega vähendada töötust ja sissetulekute kaotust, samuti selleks, et rahastada mõnda eelkõige töökohal kohaldatavat tervisemeedet.

6. augustil 2020 taotles Poola TERA määruse alusel liidu finantsabi. Kooskõlas TERA määruse artikli 6 lõikega 2 on komisjon konsulteerinud Poola ametiasutustega, et veenduda, kas tegelikud ja kavandatud kulud on järsult ja oluliselt suurenenud otseselt seoses COVID-19 pandeemia tõttu rakendatavate lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmetega. Täpsemalt puudutavad need meetmed järgmist:

(1) sotsiaalmaksu ajutine vähendamine füüsilisest isikust ettevõtjate ja kuni 50 töötajaga ettevõtete puhul töökohtade säilitamiseks COVID-19 puhangu olukorras. Vähendamist kohaldati ajavahemikul märtsist kuni maini 2020. Kuni 10 töötajaga ettevõtete ja (enamikul juhtudel) füüsilisest isikust ettevõtjate puhul oli ette nähtud 100 %-line vähendamine, 10 kuni 50 töötajaga ettevõtete puhul kuni 50 %-line vähendamine;

(2) tööseisakuhüvitis füüsilisest isikust ettevõtjatele ja tsiviilõiguslike lepingute alusel töötavatele isikutele, kelle tulud on kriisi tõttu vähenenud. Meede hõlmab tulude vähenemise hüvitamiseks mõeldud kindlasummalist hüvitist füüsilisest isikust ettevõtjatele (50 % või 80 % miinimumpalgast, sõltuvalt tulude vähenemise määrast) ja ebatüüpiliste töölepingute alusel töötavatele isikutele (kuni 80 % miinimumpalgast);

(3) palga ja sotsiaalmaksuga seotud toetused, mis sõltuvad sellest, kui palju on käive kriisi tõttu vähenenud. Ettevõtjad võivad oma suurusest sõltumata taotleda palga- ja sotsiaalmaksukulude ajutist kaasrahastamist;

(4) toetused füüsilisest isikust ettevõtjatele, kellel pole töötajaid. Toetustega kaasrahastatakse ajutiselt osa ettevõtte pidamise kuludest, mida kannavad füüsilisest isikust ettevõtjad, kellel pole töötajaid. Summa sõltub käibe vähenemise määrast ja moodustab 50–90 % miinimumpalgast;

(5) meede, millega antakse toetuseks muudetavaid laene füüsilisest isikust ettevõtjatele, mikroettevõtjatele ja valitsusvälistele organisatsioonidele. Meede võimaldab anda mikrolaenu kuni 5 000 Poola zloti ulatuses. Laenud võib muuta toetusteks, kui laenu saaja jätkab tegevust kolm kuud pärast laenu väljamaksmist. Poola on esitanud komisjonile asjakohase teabe.

Kättesaadavaid tõendeid arvesse võttes teeb komisjon nõukogule ettepaneku võtta vastu rakendusotsus, millega antakse Poolale TERA määruse alusel finantsabi eespool nimetatud meetmete rakendamise toetamiseks.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Käesolev ettepanek on täielikult kooskõlas nõukogu määrusega 2020/672, mille alusel see on tehtud.

Ettepanek täiendab teist liidu õigusakti, mille alusel toetatakse liikmesriike hädaolukordades, nimelt nõukogu 11. novembri 2002. aasta määrust (EÜ) nr 2012/2002 Euroopa Liidu Solidaarsusfondi loomise kohta (edaspidi „määrus (EÜ) nr 2012/2002“). 30. märtsil võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2020/461, millega muudetakse nimetatud õigusakti, laiendades selle kohaldamisala ka ulatuslikele rahvatervise hädaolukordadele ja määrates kindlaks konkreetsed rahastamiskõlblikud meetmed.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on üks paljudest meetmetest, mis on välja töötatud praegusele COVID-19 pandeemiale reageerimiseks (näiteks koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatus), ning see täiendab muid tööhõivet toetavaid vahendeid, nagu Euroopa Sotsiaalfond ja Euroopa Strateegiliste Investeeringute Fond (EFSI) / InvestEU fond. Praeguse COVID-19 puhangu ajal liikmesriikide toetamiseks laenude võtmist ja andmist käsitlev ettepanek toimib eelkõige teise kaitseliinina, mille kaudu rahastatakse lühendatud tööaja kavasid ja samalaadseid meetmeid, aidates säilitada töökohti ning kaitstes seega töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuks jäämise eest.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on nõukogu määrus 2020/672.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ettepanek on vastus liikmesriigi taotlusele ja sellega näidatakse Euroopa solidaarsust, andes COVID-19 puhangust mõjutatud liikmesriigile ajutiste laenudena liidu finantsabi. Sellise finantsabiga toetatakse teisese kaitsemeetmena ajutiselt avaliku sektori kulutuste suurendamist seoses lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmetega, et aidata riigil kaitsta töökohti ning seega kaitsta töötajaid ja füüsilisest isikust ettevõtjaid töötuseriski ja sissetuleku kaotuse eest.

Toetus aitab kriisist mõjutatud inimesi ning leevendab praeguse COVID-19 kriisi otsest ühiskondlikku ja majanduslikku mõju.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on proportsionaalsuse põhimõttega kooskõlas. See ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik ettepaneku eesmärkide saavutamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Kuna ettepanek tuli koostada kiiresti, et nõukogu saaks selle õigel ajal vastu võtta, ei olnud võimalik sidusrühmadega konsulteerida.

- **Mõjuhinnang**

Kuna ettepanek on kiireloomuline, siis mõju ei hinnatud.

4. MÕJU EELARVELE

Komisjonil peaks olema õigus võtta finantsturgudelt laenu, et laenata seda edasi liikmesriigile, kes taotleb finantsabi TERA rahastamisvahendist.

Lisaks liikmesriikide garantiidele hõlmab raamistik muid kaitsemeetmeid, et tagada kava rahaline usaldusväärsus:

- range ja konservatiivne finantsjuhtimine;
- sellise laenuportfelli loomine, mis piirab kontsentratsiooniriski, iga-aastast riskipositsiooni ja ülemäärast riskipositsiooni üksikute liikmesriikide suhtes, tagades samal ajal piisavad vahendid kõige enam abi vajavatele liikmesriikidele; ning
- võla pikendamise võimalused.

2020/0214 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS,

millega antakse Poolale nõukogu määruse (EL) 2020/672 alusel ajutist toetust töötuseriski leevendamiseks COVID-19 puhanguga kaasnenud hädaolukorras

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse nõukogu 19. mai 2020. aasta määrust (EL) 2020/672, millega luuakse COVID-19 puhanguga kaasnenud eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA)[1], eriti selle artikli 6 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) 6. augustil 2020 taotles Poola liidult finantsabi eesmärgiga täiendada riiklikke meetmeid, millega leevendatakse COVID-19 puhangu mõju ja selle sotsiaal-majanduslikke tagajärgi töötajate jaoks.

(2) COVID-19 puhang ja erakorralised meetmed, mida Poola on võtnud puhangu ohjeldamiseks ning selle sotsiaal-majanduslike ja tervisega seotud tagajärgede leevendamiseks, mõjuvad eeldatavasti rängalt riigi rahandusele. Komisjoni 2020. aasta kevadprognoosi kohaselt oleks Poola valitsemissektori eelarvepuudujääk ja võlg 2020. aasta lõpuks eeldatavasti olnud vastavalt 9,5 % ja 58,5 % sisemajanduse koguproduktist (SKP). Komisjoni 2020. aasta suvise vaheprognoosi kohaselt väheneb Poola SKP 2020. aastal 4,6 %.

(3) COVID-19 puhang on halvanud olulise osa Poola tööjõust. See on kaasa toonud Poola avaliku sektori kulude järsu ja olulise suurenemise seoses meetmetega, nagu sotsiaalmaksu vähendamine füüsilisest isikust ettevõtjate ja kuni 50 töötajaga ettevõtete puhul, tööseisakuhüvitis füüsilisest isikust ettevõtjatele ja tsiviilõigusliku lepingu alusel töötajatele, palga- ja sotsiaalkindlustustoetused, toetused töötajateta tegutsevatele füüsilisest isikust ettevõtjatele ning toetusteks muudetavad laenud füüsilisest isikust ettevõtjatele, mikroettevõtjatele ja valitsusvälistele organisatsioonidele, nagu on täpsustatud põhjendustes 4–8.

(4) Täpsemalt on Poola 6. augusti 2020. aasta taotluses osutatud 2. märtsi 2020. aasta seaduses, mis käsitleb COVID-19 ja muude nakkushaiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimisega ning kaasnevate kriisiolukordadega seotud erilahendusi[2], ette nähtud sotsiaalmaksu ajutine vähendamine füüsilisest isikust ettevõtjate ja kuni 50 töötajaga ettevõtete puhul, et kaitsta töökohti COVID-19 puhangu olukorras. Vähendamist kohaldati ajavahemikul märtsist kuni maini 2020. Kuni 10 töötajaga ettevõtete ja (enamikul juhtudel) füüsilisest isikust ettevõtjate puhul oli ette nähtud 100 %-line vähendamine, 10 kuni 50 töötajaga ettevõtete puhul kuni 50 %-line vähendamine.

[1] ELT L 159, 20.5.2020, lk 1.
[2] Dz.U. 2020, poz. 374 (muudetud)

Sotsiaalmaksu ajutist vähendamist võib pidada määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja kavadega samalaadseks meetmeks, kuna selle eesmärk on kaitsta füüsilisest isikust ettevõtjaid sissetuleku vähenemise või kaotamise eest ja kuna see kaitseb kuni 50 töötajaga ettevõtete töötajaid, kelle töökoht ettevõttes säilib meetme kehtivusaja lõpuni. Sotsiaalmaksu ajutine vähendamine tähendab valitsuse jaoks saamata jäänud tulu, mida võib pidada samaväärseks avaliku sektori kulutustega nõukogu määruse (EL) 2020/672 tähenduses.

(5) Ametiasutused on kehtestanud ka tööseisakuhüvitise füüsilisest isikust ettevõtjatele ja tsiviilõiguslike lepingute alusel töötavatele isikutele, kelle tulud on kriisi tõttu vähenenud. Meede hõlmab tulude vähenemise hüvitamiseks mõeldud kindlasummalist hüvitist füüsilisest isikust ettevõtjatele (50 % või 80 % miinimumpalgast, sõltuvalt tulude vähenemise määrast) ja ebatüüpiliste töölepingute alusel töötavatele isikutele (kuni 80 % miinimumpalgast).

(6) Kehtestatud on palga ja sotsiaalmaksuga seotud toetused, mis sõltuvad sellest, kui palju on käive kriisi tõttu vähenenud. Ettevõtjad võivad oma suurusest sõltumata taotleda palga- ja sotsiaalmaksukulude ajutist kaasrahastamist. Palkade ja sotsiaalmaksuga seotud toetusi võib lugeda määruses (EL) 2020/672 osutatud lühendatud tööaja kavadega samalaadseteks meetmeteks, kuna neid kohaldatakse selliste ettevõtjate kulude suhtes, kes rakendavad lühendatud tööaega, vähendavad vabatahtlikult tööaega või kelle töötajad töötasid pidevalt kuni viimaste saadaolevate tulemusandmete perioodi lõpuni, kuna toetuse puhul kehtib nõue, et töökohad säilitatakse kas vähendatud tööajaga tööperioodi lõpuni või kuni viimaste saadaolevate tulemusandmete perioodi lõpuni.

(7) Ametiasutused on kehtestanud toetused füüsilisest isikust ettevõtjatele, kellel ei ole töötajaid. Toetustega kaasrahastatakse ajutiselt osa ettevõtte pidamise kuludest, mida kannavad füüsilisest isikust ettevõtjad, kellel pole töötajaid. Summa sõltub käibe vähenemise määrast ja moodustab 50–90 % miinimumpalgast.

(8) Peale selle on kehtestatud meede, millega antakse toetuseks muudetavaid laene füüsilisest isikust ettevõtjatele, mikroettevõtjatele ja valitsusvälistele organisatsioonidele. Meede võimaldab anda mikrolaenu kuni 5 000 Poola zloti ulatuses. Laenud võib muuta toetusteks, kui laenu saaja jätkab tegevust kolm kuud pärast laenu väljamaksmist. Arvestades et toetuskõlbulikud on ainult avaliku sektori kulud, tuleks määruse (EL) 2020/672 alusel toetada ainult selliste kulude kandmist, mis on seotud toetuseks muudetavate laenudega.

(9) Poola vastab määruse (EL) 2020/672 artiklis 3 sätestatud finantsabi taotlemise tingimustele. Poola on esitanud komisjonile asjakohased tõendid selle kohta, et tegelikud ja kavandatud avaliku sektori kulud on alates 1. veebruarist 2020 suurenenud 11 668 118 894 euro võrra riiklike meetmete tõttu, mis on võetud COVID-19 puhangu sotsiaalmajandusliku mõju leevendamiseks. See kujutab endast kulude järsku ja olulist kasvu, sest tegemist on nii uute meetmetega kui ka olemasolevate meetmete laiendamisega, mis hõlmab märkimisväärset osa Poola ettevõtjatest ja tööjõust.

(10) Kooskõlas määruse (EL) 2020/672 artikliga 6 on komisjon Poolaga konsulteerinud ja veendunud, et avaliku sektori tegelikud ja kavandatud kulud on järsult ja oluliselt suurenenud otseselt seoses lühendatud tööaja kavade ja muude samalaadsete meetmetega.

(11) Seetõttu tuleks Poolale anda finantsabi COVID-19 puhangust põhjustatud tõsiste majandushäirete sotsiaal-majanduslike tagajärgedega tegelemiseks.

(12) Käesolev otsus ei tohiks piirata ühegi sellise menetluse tulemust, mis võidakse algatada seoses siseturu toimimise moonutamisega, eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike ELi toimimise lepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest.

(13) Poola peaks komisjoni korrapäraselt teavitama kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest, et komisjon saaks hinnata, millises ulatuses on Poola neid kulutusi teinud.

(14) Finantsabi andmise otsuse tegemisel on arvesse võetud Poola olemasolevaid ja eeldatavaid vajadusi ning vastavalt määrusele (EL) 2020/672 teiste liikmesriikide juba esitatud või esitatavaid finantsabi taotlusi, kohaldades samal ajal võrdse kohtlemise, solidaarsuse, proportsionaalsuse ja läbipaistvuse põhimõtteid. Eelkõige on laenusumma määratud nii, et oleks tagatud laenuportfelli suhtes kohaldatavate usaldatavusnõuete täitmine, nagu on sätestatud nõukogu määruses (EL) 2020/672,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Poola vastab määruse (EL) 2020/672 artiklis 3 sätestatud tingimustele.

Artikkel 2

1. Liit annab Poolale laenu kuni 11 236 693 087 eurot. Laenu maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg on 15 aastat.

2. Käesoleva otsuse alusel antav finantsabi on kättesaadav 18 kuu jooksul alates otsuse jõustumise kuupäevale järgnevast päevast.

3. Komisjon teeb liidu finantsabi Poolale kättesaadavaks kuni kümne osamaksena. Osamakse võidakse välja maksta ühes või mitmes osas. Esimese osamakse osade tagasimaksetähtaeg võib olla pikem kui lõikes 1 osutatud maksimaalne keskmine tagasimaksetähtaeg. Sellisel juhu määratakse edasiste osade tagasimaksetähtajad kindlaks nii, et pärast kõikide osamaksete väljamaksmist ei ületataks lõikes 1 osutatud maksimaalset keskmist tagasimaksetähtaega.

4. Esimene osamakse tehakse määruse (EL) 2020/672 artikli 8 lõikes 2 sätestatud laenulepingu jõustumisel.

5. Poola tasub iga osamakse eest määruse (EL) 2020/672 artiklis 4 osutatud liidu rahastamiskulud ning kõik sellest rahastamisest tulenevad muud tasud, kulud ja väljaminekud, mis liidul tekivad.

6. Osamaksete suuruse ja väljamaksmise ning osade suuruse otsustab komisjon.

Artikkel 3

Poola võib rahastada järgmisi meetmeid:

2. märtsi 2020. aasta seaduse (mis käsitleb COVID-19 ja muude nakkushaiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimisega ning kaasnevate kriisiolukordadega seotud erilahendusi) artikliga 31zo ette nähtud sotsiaalmaksu vähendamine füüsilisest isikust ettevõtjate toetamisega seotud kulude osas ning kuni 50 töötajaga ettevõtete pidevalt töötanud töötajate toetamisega seotud kulude osas;

2. märtsi 2020. aasta seaduse (mis käsitleb COVID-19 ja muude nakkushaiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimisega ning kaasnevate kriisiolukordadega seotud erilahendusi) artiklitega 15zq ja 15zua ette nähtud tööseisakuhüvitis füüsilisest isikust ettevõtjatele ja tsiviilõiguslike lepingute alusel töötavatele isikutele;

2. märtsi 2020. aasta seaduse (mis käsitleb COVID-19 ja muude nakkushaiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimisega ning kaasnevate kriisiolukordadega seotud erilahendusi) artiklitega 15g, 15ga, 15gg, 15zzb, 15zze, 15zze[2] ette nähtud palga- ja sotsiaalkindlustustoetused ettevõtjatele, kes rakendavad lühendatud tööaega või vähendavad vabatahtlikult tööaega või kui töötajad töötasid pidevalt;

2. märtsi 2020. aasta seaduse (mis käsitleb COVID-19 ja muude nakkushaiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimisega ning kaasnevate kriisiolukordadega seotud erilahendusi) artikliga 15zzc ette nähtud toetused füüsilisest isikust ettevõtjatele, kellel ei ole töötajaid;

2. märtsi 2020. aasta seaduse (mis käsitleb COVID-19 ja muude nakkushaiguste ennetamise, tõrje ja likvideerimisega ning kaasnevate kriisiolukordadega seotud erilahendusi) artiklitega 15zzd ja 15zzda ette nähtud toetusteks muudetavad laenud füüsilisest isikust ettevõtjatele, mikroettevõtjatele ja valitsusvälistele organisatsioonidele (toetuseks muudetud summa osas).

Artikkel 4

Poola teavitab komisjoni kavandatud avaliku sektori kulutuste tegemisest hiljemalt [*KUUPÄEV: kuus kuud pärast käesoleva otsuse avaldamise kuupäeva*] ja seejärel iga kuue kuu järel, kuni kavandatud avaliku sektori kulutused on täielikult tehtud.

Artikkel 5

Käesolev otsus on adresseeritud Poola Vabariigile.

Artikkel 6

Käesolev otsus avaldatakse *Euroopa Liidu Teatajas*.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja